

راهبرد جدید دیپلماسی انرژی ایران رویکردها و نتایج

افشین جوان

سرپرست نمایندگی ایران در هیأت
عامل اوپک و مجامع انرژی

توسعه ارتباطات و تعاملات در تمامی سطوح از کارشناسی تا وزارتی در سازمان‌های بین‌المللی فعال در حوزه انرژی را باید یک اصل مهم در پیشبرد دستاوردها و راهبردهای دیپلماسی انرژی در وزارت نفت در دولت سیزدهم به شمار آورد. در راستای تحقق وعده‌های کیفی و راهبردی وزارت نفت در حوزه دیپلماسی انرژی، راهبرد جدید کشورمان در عرصه تحولات و فعالیت‌های سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)، مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF)، مجمع بین‌المللی انرژی (IEF) و حوزه تغییر اقلیم مبتنی بر مؤلفه‌ها و رویکردهای مشخصی دنبال شده است.

برخی از مهمترین این رویکردها را می‌توان به شرح ذیل ارائه کرد:

- الف) سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)
- مشارکت فعال در تصمیمات اجلاس کنفرانس اوپک و اجلاس اوپک پلاس در زمینه تحولات بازار نفت
- در چهارچوب کنفرانس وزارتی اوپک، تعامل سازنده با وزیران سایر کشورهای عضو در زمینه فعالیت‌ها و برنامه‌های سازمان و دبیرخانه، تحولات بازار جهانی نفت و همکاری با تولیدکنندگان غیراوپک، از مهمترین مؤلفه‌های راهبرد جدید دیپلماسی انرژی ایران از زمان روی کار آمدن دولت سیزدهم بوده است. جمهوری اسلامی ایران به رغم معافیت از توافق کاهش تولید اوپک پلاس به دلیل تحریم‌های ظالمانه و یکجانبه آمریکا، همواره به شکل مؤثر و فعال در اجلاس‌های وزارتی اوپک پلاس شرکت کرده و توانسته است نقطه نظرات و دیدگاه‌های خود در زمینه تحولات بازار نفت و تصمیمات مقتضی با آن را در عالی‌ترین سطح در اجلاس وزارتی مطرح و پیگیری کند. در این زمینه، همراهی و حمایت از تصمیمات اوپک پلاس برای جلوگیری از برهم خوردن ثبات نسبی حاکم بر بازار، از جمله مهمترین اثرگذاری‌های هیأت نمایندگی کشورمان در اجلاس‌های وزارتی اوپک پلاس در یک سال گذشته بوده است.

پیشبرد دیپلماسی انرژی در سمینار اوپک

وزیرنفت به عنوان یکی از سخنرانان اصلی در دومین نشست وزارتی روز اول هشتمین سمینار بین‌المللی اوپک با عنوان «سرمایه‌گذاری، تأمین مالی و راهبردهای رشد فراگیر نفت» شرکت کرد و به تبیین اصول و مؤلفه‌های دیپلماسی انرژی کشور در دولت سیزدهم پرداخت. تأکید بر ضرورت سیاست‌زدایی از تصمیمات و اقدامات جهانی در بازارهای نفت و انرژی، افزایش ظرفیت تولید و صادرات

تحولات بازار گاز و انتقال به داخل کشورمان از طریق اعزام نیروهای کارآمد به دبیرخانه مجمع و کسب سمت‌های کارشناسی و کلیدی دبیرخانه مجمع.

ج) مجمع بین‌المللی انرژی (IEF)

با عضویت در مجمع بین‌المللی انرژی، گفت‌وگوهای مستمر میان کشورهای تولیدکننده و مصرف‌کننده انرژی عضو مجمع و همچنین کشورهای ترانزیت‌کننده انرژی تسهیل شده است. تلاش جمهوری اسلامی ایران در خلال نشست‌های گوناگون مجمع بین‌المللی انرژی با هدف امنیت عرضه و تقاضا و دفاع از منافع کشور تعریف شده است و با هدف ارتقای سطح مصرف گاز طبیعی نمایندگان کشورمان در جلسات هیأت اجرایی مجمع بین‌المللی انرژی، همواره لزوم سرمایه‌گذاری در بخش گاز را مورد تأکید قرار داده‌اند.

د) حوزه تغییر اقلیم

دبیرخانه کارگروه تغییر اقلیم در اختیار مدیریت کل امور اوپک و روابط با مجمع انرژی وزارت نفت است. در این راستا، طی دو سال فعالیت دولت سیزدهم، نمایندگان وزارت نفت در مذاکرات جهانی اقلیمی در چهارچوب کنوانسیون تغییر اقلیم سازمان ملل (UNFCCC) و موافقت‌نامه پاریس که اکنون‌گذار سریع‌تر به انرژی پاک را با هدف کنترل گرمایش جهانی هدف‌گذاری کرده است، مشارکت داشته‌اند.

وزارت نفت علاوه بر حضور و مشارکت در جلسات بین‌المللی مرتبط، به‌طور مستمر تحولات بین‌المللی انرژی و اقلیمی را رصد و تحلیل می‌کنند. نمایندگان این وزارتخانه در مجمع و محافل بین‌المللی با همراهی سایر اعضای اوپک و مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF) سعی کرده‌اند فناوری‌های کربن‌زدایی، نفت و گاز بخشی از راه‌حلی باشد که به توسعه پایدار، همراه با حفظ امنیت انرژی و دسترسی همگان به انرژی مدرن و مقرون به صرفه منتهی شود.

به طور مشخص در فرایند تصمیم‌سازی‌های آتی در حوزه تغییر اقلیم مشارکت مطلوبی از جانب وزارت نفت کشورمان صورت گرفته و در این رابطه تلاش شد همسو با مواضع مشترک اعضای اوپک، گزارش‌های ارزیابی از نگاه علمی و کارشناسی‌شده به ابعاد و نگرانی‌های کشور در خصوص آثار و تبعات تغییر اقلیم، نیازهای مالی و فناوری و نیز تأثیرات اجرای سیاست‌های مقابله با تغییرات اقلیمی بر کشورهای صادرکننده نفت، پرداخته شود. وزارت نفت همچنین توانسته است از امکانات و ظرفیت‌های دبیرخانه اوپک و دبیرخانه مجمع کشورهای صادرکننده گاز برای ارتقای دانش و تبادل تجربیات در زمینه مذاکرات جهانی تغییر اقلیم، مواجهه با سیاست‌های اقلیمی افراطی و هم‌اندیشی در قالب کارگاه‌های تخصصی از جمله توسعه هیدروژن استفاده مؤثری کند.

به‌علاوه، دبیرخانه کارگروه تغییر اقلیم وزارت نفت با هدف انجام بررسی‌ها و ارزیابی‌های علمی اقلیمی در موضوعاتی نظیرگذار جهانی انرژی، سازگاری با اقلیم، تبعات سیاست‌های اقلیمی جهان و راهکارهای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای در صنعت نفت، بهره‌گیری از ظرفیت‌های علمی موجود در وزارت نفت و نیز دانشگاه‌های صنعتی شریف و دانشگاه تهران را در دست‌ورکار قرار داده است.

نفت و گاز ایران به رغم محدودیت‌های ایجاد شده ناشی از تحریم‌های ظالمانه، جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید برای توسعه بخش‌های بالادستی و پایین‌دستی صنایع نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی، توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در حوزه نفت و انرژی و برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در زمینه بهینه‌سازی و توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های راهبرد دیپلماسی انرژی ایران برجسته شد. همچنین در حاشیه این سمینار، دیدارهای دوجانبه با وزیران نفت و انرژی عربستان سعودی، امارات متحده عربی، عراق، مصر، گینه استوایی (رئیس کنفرانس وزارتی اوپک) و دبیران کل مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF) و مجمع بین‌المللی انرژی (IEF) در فضایی بسیار سازنده برگزار شد و توسعه مناسبات سیاسی و اقتصادی بویژه در بخش انرژی مورد استقبال و تأکید وزیران کشورهای فوق الذکر قرار گرفت.

مشارکت مؤثر در جلسات مدیریت

افزون بر اجلاس‌های وزارتی، نمایندگان وزارت نفت در راستای اجرای راهبرد جدید دیپلماسی انرژی کشور نقشی فعال و مؤثر در جلسات اوپک در سطح مدیریتی (هیأت عامل و کمیسیون اقتصادی اوپک) و رویدادهای کارشناسی داشته‌اند.

ب) مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF)

استفاده بهینه از ظرفیت‌های مجمع کشورهای صادرکننده گاز از طریق دبیرخانه مجمع و شرکت مؤثر در اجلاس‌های سران و وزرای مجمع به منزله ابزاری کارآمد برای گسترش روابط چند جانبه و دوجانبه با کشورهای عضو دائم و ناظر مجمع به منظور نیل به اهداف تعریف شده در دیپلماسی انرژی به منظور حفظ و ارتقای منافع ملی کشور. ایجاد مسیری برای دسترسی به آخرین منابع علمی و تحقیقی در خصوص آخرین

نقشه دولت

ویژه‌نامه
وزارت نفت

ایران

شهریور ۱۴۰۲